

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

L. A. GEELHOED

esitatud 1. detsembril 2005¹

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas kohtuasjas, mis on algatatud Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratomi asutamisleping“) artikli 141 alusel, soovib komisjon kinnitust, et kuna Ühendkuningriik jättis Gibraltari elanikkonna eelnevalt teavitamata kiirgushädaolukorras rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest seoses Gibraltari sadamas ankrusse jäänud Ühendkuningriigi mereväe tuumaallveelaevaga, on see liikmesriik rikkunud nõukogu direktiivi 89/618/Euratom (edaspidi „direktiiv 89/618“) ² artikli 5 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.

2. Keskne küsimus seisneb siin lihtsalt selles, kas käesolevas kohtuasjas tehakse otsus vastavalt Euroopa Kohtu poolt hiljuti kohtuasjas C-61/03: komisjon vs. Ühendkuningriik sõnastatud põhimõtetele.³ Kõnealuses kohtuasjas lükkas Euroopa

Kohus tagasi komisjoni argumendid, et Ühendkuningriik on rikkunud EA artiklist 37 tulenevaid kohustusi, kuna ta jättis esitamata üldandmed plaani kohta kõrvaldada radioaktiivseid jäätmeid seoses varem sõjalisel otstarbel kasutatud tuumareaktori likvideerimisega. Euroopa Kohtu põhjenduskäigu tuum oli järgmine:

„[...] kõnealuses asutamislepingus mis tahes erandi puudumine, millega sätestatakse tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriigid kasutada ja kaitsta oma olulisi huve, lubab järeldada, et sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad asutamislepingu kohaldamisalast välja.”

¹ — Algkeel: inglise.

² — Nõukogu 27. novembril 1989. aasta direktiiv 89/618/Euratom elanikkonna teavitamise kohta kiirgushädaolukorras puhul rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest ja kasutatavatest abinõudest (EÜT 1989, L 357, lk 31; EÜT erivalganne 15/01, lk 366).

³ — 12. aprillil 2005. aasta otsus kohtuasjas C-61/03: komisjon vs. Ühendkuningriik (EKL 2005, lk I-2477).

3. Seega on siin küsimus järgmine: kas see järeldus jätab ruumi käesoleva kohtuasja teistsuguseks käsitlemiseks?

II. Õiguslik raamistik

4. EA artiklis 30, mis kuulub Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatükki ja mille pealkiri on „Tervisekaitse ja ohutus”, on sätestatud, et „[ü]henduse piires kehtestatakse põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest”.

5. EA artiklis 31 on sätestatud, et „[...] [p]ärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega põhistandardid komisjoni ettepaneku põhjal, kes edastab nõukogule nimetatud komiteede arvamused.” See artikkel oli õiguslikuks aluseks direktiivile 89/618, mille eesmärk oli „määratleda ühenduse tasandil ühised eesmärgid seoses elanikkonna teavitamise meetmete ja menetlustega, mille eesmärk on parandada elanikkonna tervise kaitset kiirgushädaolukorras”.⁴

6. Selleks seatakse direktiiviga liikmesriikidele kolme liiki teavitamiskohustusi: esimene on seotud teabega, mida tuleb anda elanikkonnale, keda kiirgushädaolukord tõenäoliselt ohustab (artikkel 5); teine on seotud

teabega, mida antakse kiirgushädaolukorras tegelikult ohustatud elanikkonnale (artikkel 6); ning kolmas teabega, mida tuleb anda isikutele, kes võivad olla kaasatud hädaolukorras abistamise korraldamisse kiirgushädaolukorras (artikkel 7).

7. Seoses esimese kohustuste liigiga on direktiivi 89/618 artiklis 5 sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et elanikkonnale, keda kiirgushädaolukord⁵ tõenäoliselt ohustab, antakse teavet nende suhtes rakendatavate tervisekaitsemeetmete kohta ning nende soovitatava tegevuse kohta sellises hädaolukorras.

2. Esitatud teave peab sisaldama vähemalt I lisas ettenähtud andmeid.

3. See teave edastatakse lõikes 1 nimetatud elanikele ilma eritaotluseta.

4 — Direktiivi 89/618 artikkel 1.

5 — Termin „kiirgushädaolukord” on määratletud direktiivi 89/618 artiklites 2 ja 3.

4. Liikmesriigid ajakohastavad seda teavet ja levitavad seda korrapäraselt ning juhtudel, kui selles kirjeldatud korda oluliselt muudetakse. See teave peab olema elanikele alaliselt kättesaadav.”

8. Direktiivi 89/618 artiklis 4 on määratletud „kiirgushädaolukorras tõenäoliselt ohustatud elanikkond” kui „elanike rühm, kelle suhtes võetakse kiirgushädaolukorra tekkimisel kohe erikaitsemeetmed”.

9. Direktiivi 89/618 I lisas on määratletud eelnev teave, mida tuleb anda artikli 5 alusel, järgmiselt: 1) põhilised andmed kiirguse ja selle mõju kohta inimestele ja keskkonnale; 2) direktiiviga reguleeritud kiirgushädaolukordade erinevad liigid ning nende tagajärjed elanikkonnale ja keskkonnale; 3) erakorralised meetmed, mis on kavandatud elanikkonna hoiatamiseks, kaitsmiseks ja abistamiseks kiirgushädaolukorra puhul; 4) asjakohane teave tegevuse kohta, mida elanikud peavad kiirgushädaolukorra puhul tegema.

sadamas dokki remonditöödeks pärast Vahe-merel aset leidnud väiksemat intsidenti laeva tuumareaktoriga. Need remonditööd kestsid kuni 2001. aasta maini. Aastal 2000 laekus komisjonile seoses kõnealuste remonditöödega kuus kaebust, millest tulenevalt taotles komisjon, et Ühendkuningriigi valitsus esitaks teavet kõnealuste tööde ja selle kohta, millist teavet on elanikkonnale antud seoses kiirgushädaolukorras võetavate tervisekaitsemeetmetega.

11. Vastuseks sellele taotlusele teatas Ühendkuningriik, et tema arvates on Eurotomi asutamisleping kohaldatav üksnes tuumaenergia tsiviil- ja kommertsotstarbel, mitte aga sõjalisel otstarbel kasutamisele. Lisaks on Gibraltari avalikus raamatukogus võimalik vabalt tutvuda Gibraltari piirkonna sekkumise kavaga, mille pealkiri on „Gibraltar Public Safety Scheme” (edaspidi „Gibpubsafe”) ja milles on antud taustteavet ja suuniseid meetmete kohta, mida Ühendkuningriigi kaitseministeerium ja Gibraltari valitsusasutused peavad võtma tuumasõjalaevaõnnetuse korral.

III. Asjaolud ja menetlus

10. Mais 2000 jäi Ühendkuningriigi mereväe tuumaallveelaev „HMS Tireless” Gibraltari

12. Asudes seisukohale, et Gibpubsafe ei ole direktiiviga 89/618 kooskõlas, esitas komis-

jon märgukirja ja seejärel põhjendatud arvamus, mis viisid käesoleva kohtuasjani.

13. Käesolevas kohtuasjas on kirjalikke märkusi esitanud komisjon, Ühendkuningriik ning Prantsuse Vabariik, kes astus menetlusse Ühendkuningriigi toetuseks. Ühendkuningriik tegi avalduse käesoleva kohtuasja liitmiseks kohtuasjaga C-61/03, põhjendades seda sellega, et mõlemat kohtuasja ühendab küsimus, kas Euratomi asutamisleping on kohaldatav tuumaenergia kaitseotstarbelisele kasutamisele. Ehkki komisjon nõustus selle taotlusega, jäeti liitmistaotlus lõpuks rahuldamata sel põhjusel, et kõnealused kohtuasjad olid kumbki jõudnud eri menetlusstaadiumidesse. Kohtuasjas C-61/03 tehti otsus 12. aprillil 2005. Käesolevas kohtuasjas peeti 13. oktoobril 2005 kohtuistung, kus esitasid suulisi märkusi kõik pooled.

IV. Poolte argumendid

A. Komisjon

14. Oma kirjalikes märkustes põhjendab komisjon oma argumenti väitega, et Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatükk, mis sisaldab ka EA artiklit 31, on kohaldatav kõikide ioniseeriva kiirguse allikate suhtes, sealhulgas sõjalisest tegevusest tulenevate allikate suhtes. Komisjon tunnistab, et tegu

on sellesama küsimusega, mis tõstatati kohtuasjas C-61/03, ning kordab teatavaid märkusi, mida ta esitas viimati nimetatud kohtuasjas. Eriti rõhutab komisjon, et ühendus ei oleks suuteline täielikult ja tegelikult saavutama Euratomi asutamislepingu eesmäärke, kui selle tervisekaitsesätete kohaldamisala ei laieneks kõikidele ioniseeriva kiirguse allikatele, sealhulgas sõjalisest tegevusest tulenevale kiirgusele.⁶

15. Suuliselt märgib komisjon siiski ära Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas C-61/03 väljendatud seisukoha, et sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad Euratomi asutamislepingu kohaldamisalast välja. Sellest hoolimata püüab ta eristada seda seisukohta käesolevast kohtuasjast. Komisjoni arvates ei ole õige liigitada käesolevat kohtuasja „sõjalisel valdkondal” jäävaks, sest direktiivi 89/618 artikli 5 lõike 3 kohaselt antav teave hõlmab üldisi tervisekaitsemeet-

6 — Samuti viitab komisjon, nagu ka oma märkustes kohtuasjas C-61/03, Euroopa Kohtu sedastusele kohtuasjas C-70/88: parlament vs. nõukogu seoses vajadusega tagada järjepidev ja tõhus elanikkonna tervise kaitse ioniseerivast kiirgusest tingitud ohtude eest, „olenemata nende allikast” (4. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-70/88: parlament vs. nõukogu (EKL 1991, lk I-4529, punkt 14), aga ka ajal, kui tuumaenergiat kasutati peamiselt sõjalisel otstarbel, sõlmitud Euratomi asutamislepingu ajaloolisele kontekstile.

meid, mida elanikkond peab võtma kiirgushädaolukorras, ning puudub viide selle kiirguse (sõjalisele) allikale. Komisjon on seisukohal, et see on tsiviilkaitse, mitte riigikaitse küsimus. Sellise teabe andmine elanikkonnale ei saa kuidagi kahjustada liikmesriikide sõjalisi huve.

16. Selle alusel märgib komisjon, et Ühendkuningriigi poolt eelneva teabe andmata jätmine Gibraltaril elanikkonnale, keda kiirgushädaolukord tõenäoliselt ohustas, kujutab endast direktiivi 89/618 artikli 5 lõike 3 rikkumist. Selles suhtes on komisjon seisukohal, et pelgalt sellise hädaolukorrakava nagu Gibpubsafe'i „taotluse korral“ avalikust kättesaadavusest Gibraltaril avalikus raamatukogus ei piisa: artikli 5 lõikes 3 nõutakse, et Ühendkuningriik jagaks seda teavet elanikkonnale aktiivselt. Peale selle ei saaks direktiivi põhieesmärki — kaitsta elanikkonda, keda kiirgushädaolukord tõenäoliselt ohustab — tõhusalt saavutada, kui direktiivi kohaldamisalast jääks välja sõjalistest allikatest pärit kiirgus.

Euroopa Kohtu otsuses väljendatud seisukohast, et Euratomi asutamisleping, sealhulgas selle II jaotise 3. peatükk, ei ole kohaldatav tuumaenergia sõjalisel otstarbel kasutamisele. Selles suhtes kordab Ühendkuningriik oma argumente, mida ta kõnealuses kohtuasjas esitas, rõhutades seda, et Euratomi asutamislepingus puudub seoses liikmesriigi sõjaliste huvidega üldine vabastus või erand, mis oleks võrreldav EÜ artikliga 296. Ühendkuningriigi arvates ei ole alust eristada kohtuasjas C-61/03 vaidluse all olnud EA artikli 37 kohaldamisala käesolevas kohtuasjas vaidluse all olevast EA artikli 31 kohaldamisalast. Ühendkuningriik toonitab, et direktiivi 89/618 kui teisest õigusakti tuleb käsitleda nii, et sellel on sama kohaldamisala mis Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatükil. Ühendkuningriik märgib, et sellest tulenevalt jääb Gibpubsafe kui kaitseministeeriumi koostatud ohutuskava, milles käsitletakse üksnes võimalikke intsidente tuumalaevadel, välja direktiiviga 89/618 kehtestatud kohustuste kohaldamisalast.

B. Ühendkuningriik ja Prantsuse Vabariik

17. Ühendkuningriik märgib, et käesoleva kohtuasja lahend tuleneb kohtuasjas C-61/03

18. Prantsuse Vabariik, jäädes seisukohale, mida ta väljendas kohtuasjas C-61/03 Ühendkuningriigi toetuseks, väidab, et käesolev kohtuasi on hõlmatud kõnealuses kohtuasjas tehtud Euroopa Kohtu otsusega, et sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad Euratomi asutamislepingu kohaldamisalast välja.

V. Õiguslik analüüs

19. Nagu eespool märgitust nähtub, saab käesolevas kohtuasjas määravaks küsimus kohtuasjas C-61/03 tehtud otsuse kohaldamisala kohta, eriti selle kohta, kas selles otsuses on jäetud ruumi seoses direktiivist 89/618 tuleneva kohustusega teavitada elanikkonda, keda tõenäoliselt ohustab sõjalaevaga seotud kiirgushädaolukord, nende suhtes rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest, ja soovitatavast tegevusest sellises hädaolukorras. On selge, et kõigepealt eeldab sellele küsimusele vastamine kõnealuse kohtuotsuse sõnastuse ja põhjenduskäigu hoolikat uurimist.

21. Lükates komisjoni taotluse tagasi, alustas Euroopa Kohus sellest, et ta piiritles küsimuse, milles kohtuasi seisneb. Märkides, et teatavad komisjoni argumendid põhinevad konkreetsetel tervisekaitse- ja ohutuseesmärkidel, mis on sätestatud Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatükis, kuhu kuulub ka EA artikkel 37, rõhutas Euroopa Kohus, et komisjon ei ole „välja toonud, kas selle peatüki sätetel võiks olla teistsugune kohaldamisala kui kõnesoleval asutamislepingul tervikuna”.⁷ Euroopa Kohus leidis hoopis, et on asjakohane määratleda tõstatatud küsimus laiemalt: nimelt kas tuumaenergia sõjalisel otstarbel kasutamine võib kuuluda Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse tervikuna.⁸

A. Kohtuotsus C-61/03

20. Nagu eespool märgitud, taotles komisjon kohtuasjas C-61/03 kinnitust sellele, et kuna Ühendkuningriik jättis komisjonile esitamata üldandmed plaani kohta kõrvaldada radioaktiivseid jäätmeid seoses varem sõjalisel otstarbel kasutatud tuumareaktori (nimelt Greenwichis Royal Naval College'is asuva reaktori „Jason”) likvideerimisega, on ta rikkunud EA artiklist 37 tulenevaid kohustusi.

22. Selles suhtes märkis Euroopa Kohus, et puudub selgesõnaline säte, mis välistaks kaitsetegevuse asutamislepingu kohaldamisalast.⁹ Sellest hoolimata jätkas Euroopa Kohus järeldusega, et sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad asutamislepingu kohaldamisalast välja, tuginedes kolmele põhjendusliinile.

7 — Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-61/03: komisjon vs. Ühendkuningriik, punkt 24.

8 — *Ibidem*, punkt 25.

9 — *Ibidem*, punkt 28.

23. Esiteks käsitles Euroopa Kohus Euratomi asutamislepingu preambuli ja EA artiklites 1 ja 2 sätestatud eesmärkide asjakohasust, jõudes järeldusele, et lepingule allakirjutanud soovisid „rõhutada lepingu mittesõjalist olemust” ja et „asutamislepinguga taotletavad eesmärgid puudutavad põhiliselt tsiviil- ja kaubandusvaldkonda”.¹⁰

24. Teiseks uuris Euroopa Kohus Euratomi asutamislepingu väljatöötamise ajaloolise tausta asjakohasust ja jõudis järeldusele, et sellised materjalid „ei ole piisavad, et kinnitada lepingu autorite kavatsust teha selle sätted kohaldavaks tuumaenergia sõjaotstarbeliste rajatiste ja rakendamisvõimaluste suhtes”, kuivõrd nendes läbirääkimistes osalenud riikide esindajad jätsid selles küsimuses „otsuse vastu võtmata”.¹¹

25. Kolmandaks rõhutas Euroopa Kohus, et mitme Euratomi asutamislepingu sättega on antud komisjonile „kaalukad volitused, mille alusel saab komisjon üldaktide kaudu või eraldiseisvaid otsuseid sisaldavate arvamuste vormis aktiivselt sekkuda erinevatesse tegevusvaldkondadesse, millel on seos tuuma-

energia kasutamisega ühenduses”.¹² Euroopa Kohus viitas siin konkreetselt Euratomi asutamislepingu II jaotise 3. peatükile (siiski otseselt mainimata EA artiklit 31). Kuivõrd nende sätete kohaldamine sõjaotstarbeliste rajatiste, uurimisprogrammide ja muu tegevuse suhtes „võib ohustada liikmesriikide olulisi riigikaitsehuve”, lubab kõnealuses asutamislepingus mis tahes erandi puudumine, millega sätestatakse üksikasjalikud tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriigid kaitsta oma huve, „järeldada, et sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad asutamislepingu kohaldamisalast välja”.¹³ Teisisõnu, „asutamislepingut ei kohaldata tuumaenergia sõjaotstarbelise kasutamise suhtes”.¹⁴

26. Euroopa Kohus pehendas seda üldist järeldust tähelepanekuga, et see „ei vähenda [...] mingil viisil üliolulist elanikkonna tervise ja keskkonna tuumaenergia (sh sõjaotstarbelise) kasutamisega seotud ohtude eest kaitsmise eesmärki”, sest kuivõrd asutamislepingus ei anta ühendusele spetsiaalset meedet selle eesmärgini jõudmiseks, „ei saa välistada seda, et asjakohaseid meetmeid on võimalik võtta EÜ asutamislepingu asjassepuutuvate sätete alusel”.¹⁵

10 — *Ibidem*, punktid 26 ja 27.

11 — *Ibidem*, punkt 29.

12 — *Ibidem*, punkt 35.

13 — *Ibidem*, punkt 36.

14 — *Ibidem*, punkt 44.

15 — *Ibidem*.

B. Kas kohtuotsust C-61/03 saab eristada käesolevast kohtuasjast?

suhtes võib ette kujutada kahte võimalikku argumenti.

27. Kõigepealt on vastuvaieldamatult selge, et käesolevas kohtuasjas vaidluse all olev tuumaenergiaallikas — Ühendkuningriigi mereväele kuuluv tuumaallveelaev — on sõjalist laadi. See on ilmsemgi kui kohtuasja C-61/03 asjaolude puhul seoses radioaktiivsete jäätmetega, mis olid pärit likvideeritud tuumareaktorist, mida enam sõjalisel otstarbel ei kasutatud.

28. Järgmiseks märkin, et kõnealuses kohtuotsuses sisalduvad seisukohad, millega välistatakse tuumaenergia sõjalisel otstarbel kasutamine Euratomi asutamislepingu kohaldamisalast, on esmapilgul sõnastatud laiahaardeliselt ja ühemõtteliselt. Selle otsuse punktis 44 sõnastatud Euroopa Kohtu järeldus, et „asutamislepingut ei kohaldata tuumaenergia sõjaotstarbelise kasutamise suhtes”, on *prima facie* kategooriline ja absoluutne.¹⁶

29. Seega saab siin küsida ainult seda, kas neid seisukohti tuleks tõlgendusnüansside abil eristada käesolevast kohtuasjast. Selles

30. Esiteks võiks püüda väita, et samas kui kohtuasi C-61/03 oli seotud EA artikli 37 kohaldamisalaga, kehtivad EA artikli 31 (alusel vastu võetud õigusaktide) kohaldamisala hindamise suhtes teised kaalutlused. Näiteks võiks osutada sellele, et EA artikliga 31 ei anta tegelikult komisjonile endale volitusi, mis võimaldaksid tal kõnealuse kohtuotsuse punkti 35 mõttes „aktiivselt sekkuda” tuumaenergia valdkonda, vaid nähakse kõigest ette, et komisjon esitab nõukogule põhistandarddeid käsitleva seadusandlusettepaneku.

31. Minu arvates ei pea see argument siiski paika. Euroopa Kohus ise määratleb selle küsimuse kohtuasjas C-61/03 selles suhtes, kas Euratomi asutamisleping tervikuna on kohaldatav tuumaenergia sõjalisel otstarbel kasutamise suhtes.¹⁷ Seda lähenemisviisi kinnitab kogu otsuses kasutatud sõnastus: sõjalise valdkonnaga seotud tegevused jäävad välja „asutamislepingu kohaldamisalast”¹⁸, mitte pelgalt EA artikli 37 kohaldamisalast.

16 — Ehkki Euroopa Kohus kasutab oma otsuses selle mõiste väljendamiseks pisut varieeruvat sõnastust — „tuumaenergia sõjaotstarbeline kasutamine” (*ibidem*, punkt 25); „sõjalise valdkonnaga seotud tegevused” (*ibidem*, punkt 36) — olen seisukohal, et nende nende sõnastusviiside vahel ei ole praktilisi erinevusi, mis võiksid olla asjakohased.

17 — *Ibidem*, punkt 25.

18 — *Ibidem*, punkt 36.

Lisaks kehtib kolmekordne põhjenduskäik, millele Euroopa Kohus sellele järeltulele jõudmiseks tugines — ja mis sisuliselt põhineb Euratomi asutamislepingu eesmärkidel ja sellel, et kõnealuses asutamislepingus puudusid EÜ artikli 296 sarnased erandid liikmesriikide sõjaliste huvide kaitseks —, kogu Euratomi asutamislepingu suhtes selle täies ulatuses ning see on seega EA artikli 31 suhtes sama asjakohane kui EA artikli 37 suhtes.

32. Teiseks võiks väita, nagu komisjon käesolevas kohtuasjas ka teeb, et direktiivi 89/618 artikli 5 lõike 3 kohaselt esitamisele kuuluvat teavet tuleks selle teabe laadi põhjal eristada EA artikli 37 alusel esitatavast teabest. Samal ajal kui artikli 5 lõikega 3 nõutakse ainult seda, et elanikkonnale tuleb anda üldist laadi teavet seoses kiirgushädaolukorra tekkides võetavate tervisekaitsemeetmetega, läheb EA artiklis 37 sätestatud kohustus kaugemale, mis võib hõlmata sõjalisi tuumajäätmeid käsitlevate andmete „pöördprojekteerimise” ohtu. Seevastu kui artikli 5 lõikes 3 sätestatud kohustus laieneb sõjalistest allikatest pärit tuumaenergia, oleks liikmesriikide sõjaliste huvide kahjustamise oht tähtsusetu. Eriti on see nii käesolevas kohtuasjas, kus kava pealkirjaga „Gibpubsafe” on elanikkonnale tutvumiseks juba saadaval Gibraltaril avalikus raamatukogus.

33. Selles suhtes mõnaksin kõigepealt, et komisjoni pakutava tulemuse sisu on mulle väga sümboolne. Minu meelest on tõepoolest väga raske väita, et liikmesriikide sõjalisi huve võiks kahjustada elanikkonnale üldise teabe andmine selle kohta, kuidas end tuumaõnnetuses või -hädaolukorras kõige paremini kaitsta. Nagu nähtub direktiivi 89/618 I lisast, on artikli 5 lõikes 3 sätestatud kohustusega hõlmatud teave oma laadilt täiesti üldine, hõlmates põhilisi andmeid kiirguse ja selle mõju kohta inimestele ja keskkonnale; erakorralisi meetmeid, mis on kavandatud elanikkonna hoiatamiseks, kaitsmiseks ja abistamiseks kiirgushädaolukorras; ning asjakohast teavet elanikkonna soovitatava tegevuse kohta kiirgushädaolukorras.

34. Lisaks on pingutused, mida Ühendkuningriik peaks kõnesoleva juhtumi puhul oma artikli 5 lõikest 3 tuleneva kohustuse täitmiseks tegema, minimaalsed: nagu komisjon kohtuistungil kinnitas, oleks Ühendkuningriik võinud täita selle kohustuse pelgalt tagades, et Gibpubsafe'i kava saadetakse postiga Gibraltaril elanikele, keda laevaga „HMS Tireless” seotud kiirgushädaolukord tõenäoliselt ohustab. On ütlema tagi selge, et see tundub tühise koormana võrreldes artikli 5 lõikes 3 eesmärgiks võetud tervisekaitsesuvi sisulise tähtsusega.¹⁹ Käesoleva asja asjaolude seisukohast on seega

¹⁹ — Euratomi asutamislepingu II jaotise 3 peatükis määratletud elanikkonna tervise kaitsmise eesmärgi tähtsuse kohta vt minu esitatud ettepanek kohtuasjas C-61/03, ettepaneku punktid 67–77.

Ühendkuningriigi ja Prantsuse Vabariigi seisukoht, et sellist kohustust polegi, lausa ebameeldiv.

35. Sellest hoolimata tundub mulle, et artikli 5 lõike 3 kohaselt antava teabe laadil põhinev komisjoni argumendi õiguslik põhjenduskäik on pöördumatult vigane. On selge, nagu ka Ühendkuningriik on märkinud, et direktiivis 89/618 kui teiseses õigusaktis sisalduva kohustuse kohaldamisala ei saa olla laiem selle õigusliku aluse, EA artikli 31 omast. Ometi, nagu olen juba märkinud, nähtub Euroopa Kohtu kategoorilisest otsusest kohtuasjas C-61/03, et Euratomi asutamisleping — sealhulgas selle artikkel 31 — ei ole, ilma ühegi erandita, kohaldatav sõjalistest allikatest pärit tuumakiurguse suhtes.²⁰ Ma ei näe ühtegi ümberlukkamatut võimalust toetada kõnealuse kohtuotsuse sisu ja samal ajal lubada reservatsiooni seoses üksikjuhtumiga, milles Euratomi asutamislepingus sisalduva kohustuse kohaldamine sõjalistest allikatest pärit kiurguse suhtes ei ohusta kuidagi liikmesriikide sõjalisi huve. Eriti näib mulle, et Euroopa Kohtu kõnealuses otsuses ei ole jäetud mingit ruumi mis tahes „proportsionaalsuse”-tüüpi argumentatsioonile, millega võiks omavahel tasakaalustada võimaliku

ohu liikmesriikide sõjalistele huvidele ja selle võimaliku kasu rahva tervise kaitsele, mis tuleneks selle hindamisest, kas Euratomi asutamislepingus sisalduv kohustus on kohaldatav üksikjuhtumi suhtes ja mil määral.

36. Lisaksin, et ühemõttelise lahenduse valimine Euroopa Kohtu poolt oli selgelt kaalutletud: piisab, kui meenutada, et pakkusin oma ettepanekus kõnealusele kohtuasjale välja proportsionaalsusel põhineva lähemisviisi selle küsimuse suhtes. Peale selle oli komisjon esitanud argumente EA artikli 37 kompromisstõlgenduseks, mille kohaselt liikmesriigid võiksid ise otsustada selle punkti, millest alates tuleks sõjalistest allikatest tulenevad radioaktiivsed ained liigitada „jäätmeteks”, ning selle artikli alusel esitatavate üldiste andmete sisu üle. Euroopa Kohus lükkas komisjoni argumendid sõnaselgelt tagasi.²¹

37. Sellest tuleneb, et Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas C-61/03 tehtud otsuse paratamatu tagajärg on see, et niikaua kui ühendus ei ole tuginenud EÜ asutamislepingust tulevatele pädevusele seda valdkonda seadusandlikult reguleerida,²² jääb alles lünk ela-

20 — Ainus väike reservatsioon, mida ma Euroopa Kohtu otsuses näen, on see — nagu märgib ka Ühendkuningriik —, et liikmesriikide kohustus teatada oma ohu, vee ja pinnase üldine radioaktiivsustase (vt EA artikkelid 35 ja 36) hõlmab vältimatult ka sõjalistest allikatest tulenevat radioaktiivsuse mõõtmist muu mõõtmise käigus ja mainitud üldise taseme osana.

21 — Vt eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi C-61/03: komisjon vs. Ühendkuningriik, punktid 38–42.

22 — *Ibidem*, punkt 44.

nikkonna tervise kaitses. Kõnealuse kohtuotsuse sõnastusest on selge, et Euroopa Kohus on selle tagajärjega arvestanud. Nendel

põhjustel olen ma sunnitud tegema ettepaneku jätta komisjoni hagi käesolevas kohtuasjas rahuldamata.

VI. Ettepanek

38. Nendel põhjustel olen seisukohal, et Euroopa Kohus peaks:

- 1) jätma rahuldamata komisjoni hagi, milles taotletakse kinnitust, et kuna Ühendkuningriik jättis Gibraltari elanikkonna eelnevalt teavitamata kiirgushädaolukorras rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest seoses Gibraltari sadamas ankrusse jäänud Ühendkuningriigi mereväe tuumaallveelaevaga „HMS Tireless”, on see liikmesriik rikkunud nõukogu 27. novembri 1989. aasta direktiivi 89/618/Euratom elanikkonna teavitamise kohta kiirgushädaolukorra puhul rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest ja kasutatavatest abinõudest artikli 5 lõikest 3 tulenevaid kohustusi;
- 2) mõistma Ühendkuningriigi kohtukulud välja komisjonilt;
- 3) määrama, et Prantsuse Vabariik kannab oma kohtukulud ise.